

URL: <http://ecopsy.com.ua/index.php/1-pereselentsi-i-bizhentsi/roboata-z-pereselentsiamy/2022-03-27-08-14-61>.

2. Вимушені переселенці та приймаючі громади: уроки для ефективної суспільної адаптації й інтеграції : наук. доп. за ред. канд. соціол. наук О.М. Балакіревої; НАН України, ДУ «Ін-т економ. та прогнозів. НАН України». Київ, 2016. 140 с.

3. Волков Д. С., Абатурова О. А. Особливості просоціальної поведінки в умовах воєнного стану. *Science of XXI century: development, main theories and achievements*. 2022. С. 12-15.

4. Коллі-Шамне А., Старцева В. Google-форма як інструмент дослідження соціально-психологічних проблем українців – вимушених мігрантів у перші місяці війни 2022 року. *Трансформаційні процеси в умовах війни та післявоєнного періоду*. Збірник матеріалів Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 10 червня 2022 року). 2022. С. 234-237.

5. Lai K. Community-based Programme for War-affected Children: the Case of Georgia *Social Work and Social Policy in Transition*. 2010. Vol. 1, No. 2. P. 92–118.

УДК 159.9

Бевз Галина Михайлівна,

докторка психологічних наук, професорка,
завідувачка відділу психології спілкування

Інституту соціальної та політичної психології НАПН України,
м. Київ, Україна

ПЕРЕДАЧА ЦІННОСТІ ОСВІТИ В РОДИННИХ НАСТАНОВАХ ВЧИТЕЛІВ ТА РЕФОРМА ОСВІТИ: РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Прагнення України до розбудови демократичних засад українського суспільства покликали в країні низку соціальних реформ. Однією із них постала реформа освіти, що наразі реалізується згідно з Концепцією «Нова українська школа» та графіком покрокового запровадження до 2030 року [1]. Ствердження в освітній системі України ціннісних засад самостійності, автономності та самоуправління має прокласти шлях від «школи знань» до «школи компетентностей», набуття яких створить основу для досягнення здобувачами освіти особистої професійної самореалізації та здатностей до опанування життєвими ситуаціями. Натомість процес реформування є складним і його вивчення передбачає звернення уваги до різних аспектів його розгортання. Одним із таких аспектів постає питання змісту та структури передачі настановлень про цінність освіти, що транслюються в родині крізь покоління. Це особливо важливо в когорті вчителів, які, наразі, є як носіями освітніх цінностей, так і агентами змін реформи в освіті.

Тож, в рамках проведення відділом психології спілкування Інституту соціальної та політичної психології НАПН України наукового дослідження на тему «Соціально-психологічні умови підвищення ролі сім'ї, як носія громадської думки щодо реформування освіти» (2022 – 2024 рр.) було сконцентровано увагу на вивченні настановлень щодо цінності освіти у сім'ях вчителів та їх передачі від покоління до покоління. Для вивчення сімейного контексту передачі настановлень цінності освіти був розроблений опитувальник, що став частиною загального опитувальника по вивченню соціально-психологічних умов функціонування суб'єктів – носіїв громадської думки в системі «сім'я – школа» та дослідження соціально-психологічних умов

підвищення ролі сім'ї як носія громадської думки щодо реформування освіти. Розробленню опитувальника передували фокус-групи, що були спрямовані на прояснення освітніх цінностей у сім'ях, діти яких навчаються у закладах загальної середньої освіти. Загалом було проведено 4 фокус-групи: 2 групи у м. Києві, і дві – у Волинській області. Отримані результати послугували основою для створення трьох блоків загального питальника: щодо реформи світи, щодо передачі освітніх цінностей в родині і щодо вивчення соціальної ситуації респондентів, у т.ч. їхнього досвіду війни. Категоріями аналізу постали три запитання: наскільки родинні настанови про цінність освіти сфокусовані на освітніх потребах дитини; які послання несуть родинні настанови щодо цінності освіти, наскільки очікувані освітні зміни реформи осмислюються та аналізуються респондентами.

Результати проведеного дослідження стосуються наступного:

1) цінність освіти є предметом настанов членів родини, що передаються всіма її членами з покоління в покоління;

2) визначено три групи настанов у родинах освітян щодо цінності освіти, які отримали таке трактування: а) освіта як традиційність життя у суспільстві; б) освіта як набуття компетентностей; в) освіта як «влада вищої просвіти», про що говорив ще польський вчений К. Лібельт, вказуючи на можливість людини мати кращі соціальні перспективи через вибір «інтелектуальних професій» та відмежування від фізичної праці у робітничих професіях [2];

3) судження освітян про зміни, які несе реформа освіти, покривають широкий діапазон проявів оцінки щодо її змін, а саме, на рівні досвіду власного шкільного навчання та досвіду професійної педагогічної праці, на рівні довіри до освітнього закладу та переходу до використання у своїх судженнях експертної оцінки та норм закону;

4) зафіксовано, що настановлення вчителів щодо цінності освіти, як набуття компетентності ($,235 \text{ } p \leq 0,01$), поєднується із ціннісним ставленням до дитини ($,241 \text{ } p \leq 0,01$) та зверненням до всіх трьох форм оцінки змін у реформованій системі освіти (досвідної, експертної та нормативної), що доводиться кореляційним аналізом (рис. 1).

5) *Перспективною подальших досліджень* передбачається розширення контексту вивчення настанов щодо цінності освіти всіх учасників освітнього процесу, наразі батьків учнів та самих учнів.

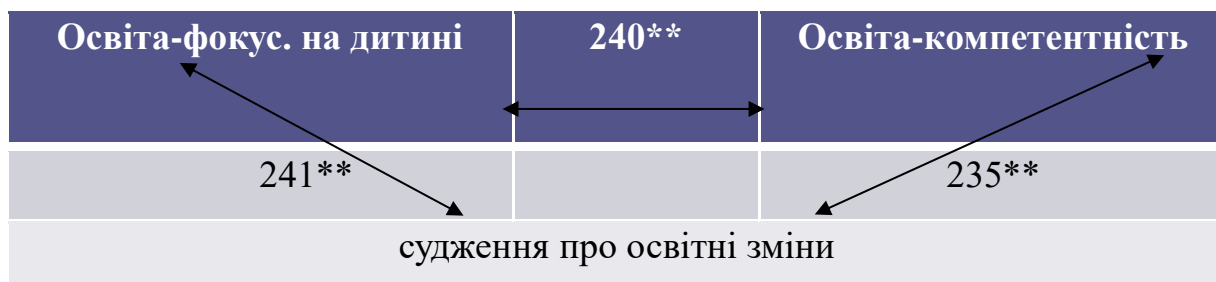

Рис. 1. Родинні настанови вчителів щодо цінності освіти та судження щодо її зміни у процесі реформи

Вивчення сімейних передач настанов щодо ставлення до освіти як цінності та їхнього змістовного наповнення може поглиблювати знання про отримувачів та надавачів освітніх послуг щодо ствердження їхнього ставлення до освіти як до цінності та прогресу суспільного розвитку.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи.
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
2. Голобуцький П. В. Інтелігенція та інтелектуали. *Енциклопедія історії України* : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. Київ : Наукова думка, 2005. Т. 3 : Е – Й. С. 507 – 672

УДК 159.9

Височина Тетяна Сергіївна,

студентка 2 курсу магістерського рівня,
Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика
м. Миколаїв, Україна

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ВІЙНИ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ВИМУШЕНО ПЕРЕМІЩЕНИХ УКРАЇНЦІВ В НІМЕЧЧИНІ

Актуальність дослідження обумовлена розширенням розуміння наслідків війни для психічного здоров'я вимушено переміщених українців. Дослідження допоможе виокремити основні аспекти, які впливають на їхнє психічне здоров'я та ідентифікувати фактори, що сприяють або стримують прояв психічних розладів.

Російсько-українські війни – це збройні конфлікти між українськими державами або національними рухами, з одного боку, та російськими державами, з іншого боку, що відбуваються з перервами останніми століттями. Остання російсько-українська війна розпочалася у 2014 році і триває дотепер. Для української сторони більшість воєн мали за мету відстояти незалежність, для російської сторони – захопити територію України під російський контроль [1].

Федеральне відомство у справах міграції та біженців в Німеччині під терміном «вимушено переміщені особи в Німеччині» розуміє українців, які